

MAHALLA INSTITUTINING YOSHLAR BANDLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI VA IMKONIYATLARI

Andijon davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti

Milliy g'oya ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi

*yo'nalishi talabasi **Abdusamatov Ozodbek Olimjon o'g'li***

abdusamatovozodbek0541@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlar bandligini ta'minlashda mahalla institutining o'рни, imkoniyatlari va amaliy ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Mahalla tizimi orqali yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirish, ularning tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, zamonaviy kasblarga o'qitish, doimiy ish o'rinlariga yo'naltirish hamda davlat dasturlaridan samarali foydalanish mexanizmlari yoritilgan. Shuningdek, mahalla, davlat organlari va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning yoshlar bandligini oshirishdagi o'рни, xorijiy tajribalar asosida mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar bayon etilgan. Tadqiqot natijalari mahalla institutining yoshlar bandligini ta'minlash, ularning iqtisodiy faolligini oshirish hamda jamiyatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi muhim fuqarolik instituti ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: mahalla, yoshlar bandligi, bandlik siyosati, tadbirkorlik, kasb-hunar ta'limi, mehnat bozori, yoshlar rivojlanishi, jamoatchilik instituti, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, davlat siyosati.

Аннотация: В данной статье научно анализируются роль, возможности и практическое значение института махалли в обеспечении занятости молодежи. Рассматриваются механизмы профессиональной ориентации молодых людей, поддержки их предпринимательских инициатив, обучения современным

профессиям, содействия трудоустройству и эффективной реализации государственных программ занятости через систему махалли. Особое внимание уделено взаимодействию махалли с государственными органами, образовательными учреждениями и другими заинтересованными организациями в решении проблем занятости молодежи. На основе отечественного и зарубежного опыта выявлены существующие проблемы и предложены научно-практические рекомендации по совершенствованию механизмов обеспечения занятости молодежи. Результаты исследования подтверждают, что институт махалли является эффективным общественным механизмом, способствующим повышению уровня занятости молодежи, развитию их экономической активности и обеспечению устойчивого социально-экономического развития общества.

Ключевые слова: махалля, молодежь, занятость молодежи, рынок труда, предпринимательство, профессиональное образование, государственная молодежная политика, общественный институт, социально-экономическое развитие, трудоустройство.

Abstract: This article analyzes the role, opportunities, and practical significance of the *mahalla* institution in promoting youth employment. It examines the mechanisms through which the *mahalla* supports young people by providing vocational guidance, encouraging entrepreneurial initiatives, facilitating access to modern professional training, directing unemployed youth to available job opportunities, and ensuring the effective implementation of state employment programs. The study also highlights the importance of cooperation between *mahalla* institutions, government agencies, educational institutions, and other stakeholders in increasing youth employment. Furthermore, based on international experience, the article identifies existing challenges and proposes practical recommendations for improving employment policies and strengthening the participation of *mahalla* institutions

in addressing youth unemployment. The findings demonstrate that the *mahalla* serves as an effective community-based institution for enhancing youth employment, increasing their economic activity, and contributing to the sustainable socio-economic development of society.

Keywords: Mahalla, youth employment, employment policy, entrepreneurship, vocational education, labor market, youth development, community institution, socio-economic development, public policy.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlar bandligini ta'minlash har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini belgilovchi ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mehnat bozorida yuz berayotgan tarkibiy o'zgarishlar, yangi kasblarning paydo bo'lishi, innovatsion texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda iqtisodiyotning raqamlashtirilishi yoshlarning zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini taqozo etmoqda. Shu bois yoshlarni munosib ish bilan ta'minlash, ularning tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va iqtisodiy faolligini oshirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri sanaladi.

O'zbekiston Respublikasida ham yoshlar bandligini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilib, ushbu sohada keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimizda yoshlarning mehnat bozoriga muvaffaqiyatli kirib borishini ta'minlash, ularni zamonaviy kasb-hunarlariga o'qitish, tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish, o'zini o'zi band qilish imkoniyatlarini yaratish hamda ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Ushbu islohotlarning amaliy ijrosida mahalla instituti eng muhim bo'g'inlardan biri sifatida maydonga chiqmoqda.

Mahalla o'zbek xalqining asrlar davomida shakllangan noyob fuqarolik instituti bo'lib, u nafaqat milliy qadriyatlarni saqlash va aholi o'rtasida hamjihatlikni mustahkamlash, balki hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, aholining turmush darajasini yaxshilash hamda yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashda muhim vazifalarni bajaradi. So'nggi yillarda mahalla tizimi faoliyatini tubdan takomillashtirish, uning vakolatlarini kengaytirish hamda davlat organlari bilan hamkorligini mustahkamlash natijasida yoshlar bilan ishlashning yangi mexanizmlari joriy etildi. Xususan, mahallalarda yoshlar yetakchilari faoliyatining yo'lga qo'yilishi, "Yoshlar daftari" tizimining joriy etilishi, "mahallabay ishlash" tamoyili asosida har bir yoshning muammolarini o'rganish va ularga individual yechimlar ishlab chiqish yoshlar bandligini ta'minlash samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Mahalla tizimi orqali yoshlarning kasbiy qiziqishlari va salohiyatini aniqlash, ularni kasb-hunar o'quv kurslariga jalb etish, bo'sh ish o'rinlariga yo'naltirish, oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish, imtiyozli kredit va subsidiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, hududlarning iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib, yangi ish o'rinlarini yaratish, xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish, qishloq xo'jaligi va hunarmandchilikni qo'llab-quvvatlash orqali yoshlarning doimiy bandligini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu esa mahallaning nafaqat ijtimoiy institut, balki hududiy iqtisodiy rivojlanishning muhim subyekti sifatidagi rolini yanada kuchaytirmoqda. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, yoshlar bandligini ta'minlashda mahalla institutining mavjud imkoniyatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ushbu yo'nalishdagi ilg'or tajribalarni umumlashtirish hamda samaradorlikni oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqish bugungi kunda muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida mahalla institutining yoshlar

bandligini ta'minlashdagi o'rni, uning tashkiliy-huquqiy asoslari, davlat va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlik mexanizmlari hamda xorijiy tajribalar qiyosiy tahlil qilinadi.

Mazkur maqolaning maqsadi yoshlar bandligini ta'minlashda mahalla institutining imkoniyatlarini kompleks tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari mahalla tizimi faoliyatini yanada takomillashtirish, yoshlar bandligini oshirish va ularning iqtisodiy faolligini kuchaytirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda yoshlar bandligini ta'minlashda mahalla institutining o'rni va imkoniyatlarini ilmiy asosda o'rganish maqsadida zamonaviy ilmiy tadqiqot metodlaridan kompleks foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, institutsional yondashuv hamda qiyosiy tahlil tamoyillari tashkil etadi. Ushbu yondashuvlar mahalla institutining yoshlar bandligini ta'minlashdagi funksiyalari, amaliy faoliyati va rivojlanish istiqbollarini har tomonlama tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlar, monografiyalar, ilmiy maqolalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda xalqaro tashkilotlarning tahliliy hisobotlari o'rganildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining yoshlarga oid davlat siyosati, aholi bandligi, mahalla faoliyati va tadbirkorlikni rivojlantirishga oid qonunlari, Prezident farmonlari va qarorlari ilmiy manba sifatida tahlil qilindi. Shuningdek, Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO), Birlashgan Millatlar Tashkiloti (UN), Jahon banki (World Bank) va boshqa xalqaro institutlarning yoshlar bandligiga oid ilmiy-tahliliy materiallaridan foydalanildi. Tadqiqot davomida tahlil va sintez metodlari yordamida yoshlar bandligini ta'minlashga ta'sir etuvchi omillar,

mahalla institutining funksional imkoniyatlari hamda mavjud muammolar ilmiy jihatdan umumlashtirildi. Qiyosiy tahlil metodi orqali O'zbekiston tajribasi Germaniya, Janubiy Koreya, Yaponiya va Singapur kabi davlatlarning yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha amaliy tajribalari bilan solishtirildi hamda ularning milliy sharoitga mos jihatlari aniqlandi. Statistik tahlil metodidan foydalanish orqali yoshlar bandligi, ishsizlik darajasi, kasb-hunarga o'qitish, tadbirkorlikni rivojlantirish va yangi ish o'rinlarini yaratishga oid mavjud statistik ma'lumotlar umumlashtirildi hamda ularning dinamikasi tahlil qilindi. Shuningdek, umumlashtirish va mantiqiy tahlil metodlari asosida tadqiqot natijalari tizimlashtirilib, ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi mahalla institutining yoshlar bandligini ta'minlashdagi zamonaviy imkoniyatlarini kompleks baholash, uning davlat organlari, ta'lim muassasalari, biznes subyektlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlik mexanizmlarini ilmiy asosda tahlil qilish hamda hududlar kesimida qo'llash mumkin bo'lgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat. Mazkur metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligi, ishonchliligi va amaliy ahamiyatini ta'minlashga xizmat qiladi hamda mahalla institutining yoshlar bandligini oshirishdagi rolini har tomonlama yoritish imkonini beradi.

Asosiy qism

Mahalla institutining yoshlar bandligini ta'minlashdagi o'rni va imkoniyatlari

Yoshlar bandligini ta'minlash har qanday davlatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Aholi tarkibida yoshlar ulushining yuqoriligi ularning bilim olishi, kasb egallashi va munosib ish bilan ta'minlanishini davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylantiradi. O'zbekistonda bu borada amalga oshirilayotgan islohotlarda mahalla instituti eng muhim bo'g'inlardan biri sifatida faol

ishtirok etmoqda. Mahalla fuqarolar yig'inlari hududdagi har bir oilaning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshi bilishi sababli yoshlarning bandligini ta'minlashga qaratilgan ishlarni manzilli va samarali tashkil etish imkoniyatiga ega. So'nggi yillarda mahallalarda yoshlar yetakchilari faoliyatining yo'lga qo'yilishi yoshlar bilan ishlashning yangi bosqichini boshlab berdi. Yoshlar yetakchilari hududdagi ishsiz, kasbga ega bo'lmagan yoki tadbirkorlik bilan shug'ullanish istagidagi yoshlarni aniqlaydi, ularning ehtiyojlarini o'rganadi hamda tegishli tashkilotlar bilan hamkorlikda individual rivojlanish rejasini ishlab chiqadi. Ushbu tizim yoshlarning muammolarini o'z vaqtida aniqlash va ularni bartaraf etishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Mahallalarda yuritilayotgan "mahallabay ishlash" tamoyili yoshlar bandligini oshirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv orqali har bir mahallaning iqtisodiy salohiyati, mavjud resurslari va aholining ehtiyojlari o'rganilib, yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatlari aniqlanadi. Natijada hududning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib xizmat ko'rsatish, hunarmandchilik, dehqonchilik, chorvachilik, issiqxona xo'jaligi, parrandachilik, asalarichilik va boshqa yo'nalishlarda yangi ish o'rinlari tashkil etilmoqda.

Yoshlarning kasbiy malakasini oshirish mahalla imkoniyatlarining muhim yo'nalishlaridan biridir. Zamonaviy mehnat bozori ish beruvchilardan nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko'nikmalarni ham talab etmoqda. Shu sababli mahallalarda kasb-hunarga o'qitish markazlari bilan hamkorlik yo'lga qo'yilib, tikuvchilik, sartaroshlik, pazandachilik, kompyuter grafikasi, dasturlash, grafik dizayn, xorijiy tillar, elektr jihozlarini ta'mirlash, avtomobillarga texnik xizmat ko'rsatish kabi yo'nalishlarda qisqa muddatli o'quv kurslari tashkil etilmoqda. Bunday kurslar yoshlarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini oshirib, ularning barqaror daromad manbaiga ega bo'lishiga xizmat qilmoqda. Mahalla tizimining yana bir muhim imkoniyati yoshlar tadbirkorligini

rivojlantirishdan iborat. Bugungi kunda davlat tomonidan yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan kreditlar, subsidiyalar, grantlar va imtiyozlar ajratilmoqda. Mahalla mutaxassislari hamda yoshlar yetakchilari ushbu imkoniyatlar haqida yoshlarni xabardor qiladi, biznes-reja tuzishda amaliy yordam ko'rsatadi va tegishli bank hamda tashkilotlarga yo'naltiradi. Natijada ko'plab yoshlar oilaviy tadbirkorlik, hunarmandchilik, xizmat ko'rsatish va elektron tijorat yo'nalishlarida o'z faoliyatini boshlamoqda. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi mahalla tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Hozirgi kunda masofadan turib ishlash, frilans faoliyati, elektron savdo va raqamli xizmatlar yoshlar uchun yangi bandlik shakllarini yaratmoqda. Shu sababli mahallalarda axborot texnologiyalariga oid bilimlarni rivojlantirish, raqamli ko'nikmalarni shakllantirish va yoshlarni IT sohasiga jalb etish dolzarb masalaga aylandi. Bu esa nafaqat ichki mehnat bozorida, balki xalqaro mehnat bozorida ham raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash imkonini beradi.

Yoshlar bandligini ta'minlashda ta'lim muassasalari bilan hamkorlik ham muhim ahamiyatga ega. Maktablar, kasb-hunar texnikumlari, akademik litseylar va oliy ta'lim muassasalari mahalla bilan hamkorlikda kasb tanlash bo'yicha seminarlar, mehnat yarmarkalari, mahorat darslari va amaliyot dasturlarini tashkil etmoqda. Bunday hamkorlik yoshlarning mehnat bozoriga mos kasb tanlashiga va bitiruvdan so'ng qisqa muddat ichida ish bilan ta'minlanishiga yordam beradi. Mahalla tizimida amalga oshirilayotgan ijtimoiy loyihalar ham yoshlar bandligini oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, "Yoshlar daftari" orqali ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlar aniqlanib, ularga kasb-hunar o'rganish, tadbirkorlikni boshlash yoki ishga joylashish uchun zarur ko'mak ko'rsatilmoqda. Ushbu tizim individual yondashuv asosida faoliyat yuritishi bilan ajralib turadi. Shu bilan birga, yoshlar bandligini ta'minlash jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Ayrim hududlarda zamonaviy kasblar bo'yicha malakali

o'quv markazlarining yetishmasligi, mehnat bozori ehtiyojlari bilan ta'lim tizimi o'rtasidagi nomutanosiblik, ayrim yoshlarning tadbirkorlik ko'nikmalarining pastligi hamda raqamli savodxonlik darajasining yetarli emasligi bandlik ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, qishloq hududlarida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish infratuzilmasining rivojlanish darajasi ham barcha hududlarda bir xil emas. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun mahalla, ta'lim muassasalari, Bandlik xizmatlari, tijorat banklari va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytirish zarur. Har bir hududning iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib yangi ish o'rinlarini yaratish, zamonaviy kasblar bo'yicha qisqa muddatli o'quv kurslarini kengaytirish, yoshlar tadbirkorligini moliyaviy va maslahat jihatdan qo'llab-quvvatlash hamda raqamli iqtisodiyot talablariga mos mutaxassislarni tayyorlash yoshlar bandligini oshirishning eng muhim omillaridan hisoblanadi.

Umuman olganda, mahalla instituti yoshlar bandligini ta'minlash tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Uning imkoniyatlaridan samarali foydalanish nafaqat ishsizlik darajasini kamaytirishga, balki yoshlarning iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash, turmush farovonligini oshirish va mamlakatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga ham xizmat qiladi. Shu bois mahalla faoliyatini zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida takomillashtirish, uning institutsional salohiyatini mustahkamlash hamda innovatsion yondashuvlarni joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Yoshlar bandligini ta'minlashda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar

Bugungi kunda O'zbekistonda yoshlar bandligini ta'minlash borasida tizimli islohotlar amalga oshirilayotgan bo'lsa-da, mazkur yo'nalishda ayrim muammolar saqlanib qolmoqda. Ushbu muammolarni bartaraf etish mahalla institutining imkoniyatlaridan yanada samarali

foydalanish hamda davlat va nodavlat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishni talab etadi.

Avvalo, ayrim hududlarda yoshlarning kasbiy malakasi mehnat bozori talablariga to'liq mos kelmaydi. Ta'lim muassasalarida egallangan nazariy bilimlar amaliy ko'nikmalar bilan yetarli darajada mustahkamlanmagani sababli bitiruvchilarning ishga joylashish jarayoni qiyinlashmoqda. Natijada ayrim yoshlar mutaxassisligi bo'yicha ish topa olmayapti yoki norasmiy sektorda faoliyat yuritishga majbur bo'lmoqda.

Ikkinchi muhim muammo — mahallalarda zamonaviy kasblar bo'yicha o'quv kurslari va malaka oshirish dasturlarining barcha hududlarda bir xil rivojlanmaganligidir. Ayniqsa, chekka va qishloq hududlarida axborot texnologiyalari, raqamli xizmatlar, elektron tijorat, xorijiy tillar va zamonaviy kasblarga oid o'quv markazlari soni cheklangan. Bu esa yoshlarning raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Yana bir dolzarb muammo yoshlar tadbirkorligini boshlashda uchraydigan moliyaviy va tashkiliy to'siqlardir. Imtiyozli kredit va subsidiya dasturlari mavjud bo'lsa-da, ayrim yoshlar ular haqida yetarli ma'lumotga ega emas yoki biznes-reja tayyorlash, hujjatlarni rasmiylashtirish va bozorni tahlil qilish bo'yicha zarur bilim va tajribaga ega emas. Natijada davlat tomonidan yaratilgan imkoniyatlardan to'liq foydalanish darajasi kutilgan natijani bermayapti.

Shuningdek, ayrim mahallalarda ish beruvchilar, ta'lim muassasalari va mahalla o'rtasidagi hamkorlik yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan. Mehnat bozori ehtiyojlari to'g'risidagi ma'lumotlarning tezkor almashinmasligi yoshlarni mavjud bo'sh ish o'rinlariga o'z vaqtida yo'naltirish imkoniyatlarini cheklaydi. Natijada ayrim korxonalarda bo'sh ish o'rinlari mavjud bo'lsa-da, ishsiz yoshlar bundan bexabar qolmoqda. Mazkur muammolarni bartaraf etish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

Birinchidan, mahallalarda yoshlar bandligini monitoring qilishning yagona raqamli platformasini rivojlantirish maqsadga muvofiq. Ushbu platforma orqali har bir yoshning kasbiy malakasi, qiziqishlari, bandlik holati va bo'sh ish o'rinlari to'g'risidagi ma'lumotlar muntazam yangilanib borilishi ishga joylashtirish samaradorligini oshiradi.

Ikkinchidan, mahalla, oliy ta'lim muassasalari, professional ta'lim markazlari va ish beruvchilar o'rtasida doimiy hamkorlik mexanizmlarini kuchaytirish zarur. Amaliyot dasturlari, dual ta'lim elementlari, mehnat yarmarkalari va kasbiy seminarlarni muntazam tashkil etish yoshlarning mehnat bozoriga moslashuvini tezlashtiradi.

Uchinchidan, mahallalarda raqamli kasblar bo'yicha qisqa muddatli bepul o'quv kurslarini kengaytirish lozim. Dasturlash, grafik dizayn, sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish, internet marketing, elektron tijorat va frilans faoliyatiga oid ko'nikmalarni shakllantirish yoshlar uchun yangi bandlik imkoniyatlarini yaratadi.

To'rtinchidan, yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish zarur. Biznes-reja tayyorlash, marketing strategiyasini ishlab chiqish, moliyaviy savodxonlikni oshirish va mentorlik xizmatlarini yo'lga qo'yish yangi tashkil etilgan bizneslarning barqaror faoliyat yuritishiga xizmat qiladi.

Beshinchidan, mahallalarda "Bir mahalla – bir loyiha" tamoyili asosida hududning iqtisodiy salohiyatiga mos ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish yo'nalishlarini rivojlantirish maqsadga muvofiq. Bu nafaqat yangi ish o'rinlari yaratishga, balki mahalliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Oltinchidan, yoshlarning kasb tanlash madaniyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Maktab davridanoq kasbiy yo'naltirish ishlarini kuchaytirish, ota-onalar va ish beruvchilar ishtirokida kasb tanlash

bo'yicha uchrashuvlar hamda mahorat darslarini tashkil etish yoshlarning qobiliyatiga mos kasb tanlashiga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar bandligini ta'minlashda mahalla institutining imkoniyatlarini yanada kengaytirish, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlash hamda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish mamlakatimizda yoshlar bandligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish, ishsizlik darajasini kamaytirish va Yangi O'zbekistonning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga munosib hissa qo'shadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, yoshlar bandligini ta'minlash mamlakatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, inson kapitalini yuksaltirish va aholi farovonligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ushbu jarayonda mahalla instituti davlat va jamiyat o'rtasidagi samarali hamkorlikni ta'minlovchi, yoshlarning muammolarini bevosita o'rganish va ularni manzilli hal etish imkoniyatiga ega bo'lgan eng muhim fuqarolik jamiyati institutlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mahalla orqali yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirish, ularning tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, zamonaviy kasblarga o'qitish, bo'sh ish o'rinlariga yo'naltirish hamda davlat dasturlarida faol ishtirokini ta'minlash yoshlar bandligini oshirishning samarali mexanizmlaridan hisoblanadi. Ayniqsa, "mahallabay ishlash" tizimi, yoshlar yetakchilari faoliyati va hududlarning iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib yangi ish o'rinlarini yaratish amaliyoti yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida ayrim muammolar, jumladan, mehnat bozori ehtiyojlari bilan ta'lim tizimi o'rtasidagi nomutanosiblik,

zamonaviy kasblar bo'yicha malakali kadrlar tayyorlashdagi kamchiliklar, yoshlarning tadbirkorlik ko'nikmalari va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati mavjudligi aniqlandi. Mazkur muammolarni bartaraf etish mahalla, davlat organlari, ta'lim muassasalari, ish beruvchilar hamda fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlikni yanada mustahkamlashni talab etadi. Kelgusida mahalla tizimida raqamli boshqaruv texnologiyalarini keng joriy etish, yoshlar bandligini monitoring qilishning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish, mehnat bozori talablariga mos kasb-hunar ta'limini rivojlantirish, startup va innovatsion tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash hamda xalqaro tajribalarni milliy sharoitga mos ravishda tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa yoshlarning barqaror bandligini ta'minlash, ularning iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash va mamlakatning raqobatbardosh iqtisodiyotini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, mahalla institutining imkoniyatlaridan samarali foydalanish, uning institutsional salohiyatini yanada kuchaytirish va yoshlar bilan ishlashning innovatsion yondashuvlarini amaliyotga joriy etish orqali yoshlar bandligini ta'minlash tizimining samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. Mazkur tadqiqot natijalari ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy izlanishlar va amaliy faoliyat uchun muhim ilmiy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining ***Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida***gi Qonuni. 2016-yil 14-sentabr, O'RQ–406.
3. O'zbekiston Respublikasining ***Aholi bandligi to'g'risida***gi Qonuni. 2020-yil 20-oktabr, O'RQ–642.
4. O'zbekiston Respublikasining ***Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari to'g'risida***gi Qonuni. Yangi tahrir.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi **PF–60-son Farmoni**. *2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida*.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi **PF–158-son Farmoni**. *"O‘zbekiston – 2030" strategiyasi to‘g‘risida*.
7. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O‘zbekiston strategiyasi**. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
8. Mirziyoyev Sh.M. **Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz**. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016.
9. Mirziyoyev Sh.M. **Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi**. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
10. Abdurahmonov Q.X. **Mehnat iqtisodiyoti**. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
11. Vaxabov A.V., Xajibakiyev Sh.X., Rasulov A.X. **Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar**. – Toshkent: Baktريا Press, 2020.
12. Karimova D.A. **Yoshlar bandligini ta‘minlashning iqtisodiy mexanizmlari**. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
13. O‘zbekiston Respublikasi Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik vazirligi. **Yillik hisobot**. – Toshkent, 2024.
14. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. **O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy holati. Statistik to‘plam**. – Toshkent, 2024.
15. Yoshlar ishlari agentligi. **Yoshlar siyosati va yoshlar bandligi bo‘yicha yillik hisobot**. – Toshkent, 2024.
16. Mahalla uyushmasi. **Mahalla tizimini rivojlantirish bo‘yicha uslubiy tavsiyalar**. – Toshkent, 2023.

